

DEBAT

Maks. 2000 tegn, skriv til bogdebat@weekendavisen.dk. Angiv venligst navn og adresse.

Sjælekampen

Henrik V. Blunck
Skibbrovænget 25
Kalundborg

Selvom jeg til fulde deler Martin Krasniks analyse af bogen *Værdikæmperne* (Bøger 19/1), så er der én nuance, der får mig til tasterne. Det var ordene: »Offentligheden – der i dag er fyldt med tænksomme forsvar for ytringsfriheden fra hele det politiske spektrum – har klart rykket sig siden 2005.«

Det mest uhyggelige er, at det i dag kun er under en håndfuld aviser, som bidrager med dybdeborende journalistik. De øvrige har for længe øjnet den trykte avis' potentielle død og er derfor blevet så bange for at fornærme nogen af deres læsere, at man lefler for den indre svinehund. I dét perspektiv er det derfor blevet til små spin-offs af partiernes pressekontorer, hvilket også ses af, at flere iblandt disse headhunted ind i partierne, når først de gennem nogen tid har afmonteret den debatånd, som gerne skulle præge aviserne.

Redaktionerne kunne frikende sig for ansvar med forklaringen, at de nu engang kun gengiver læsernes meninger, men undlader at gøre det, fordi de er blevet afhængige af mediestøtte m.v. for at holde hovedet oven vande.

Mediebillederne er ganske anderledes end den virkelighed, vi møder, når vi kommer rundt i kantiner og pauseskure, så jeg ville mene, at det såmænd er journalisterne, som er blevet så konfliktsky, at man i dag

slet ikke udfordrer, hvad der er holdning, og hvad der er en flygtig illusion.

Har vi mon en situation, hvor medierne er med til at nedtone, at der kunne komme et jordskredsvalg magen til det, vi så i 1970'erne, den dag det går op for befolkningen, at de er blevet taget ved næsen – og dette endda for deres egne penge af en flok politikere, som ingen udfordrer, fordi vagthunden, som skulle holde øje med dem, er blevet døv og har mistet sin lugtesans for de gode historier?

Litterær kvalitet 1

Maja Lucas, forfatter
Hobrogade 2
2100 Kbh. Ø

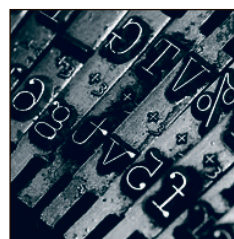
De seneste uger har litteraturredaktøren på denne udmærkede avis, Johannes Baun, slået et slag for »litterær kvalitet«. Senest i en polemik mod Mikkel Krause Frantzens kritik af, at litteraturpriserne domineres af Gyldendal og andre store forlag (Bøger 5/1). Det er svært at være uenig i, at »litterær kvalitet« bør påskønnes. Men begynder man at tænke filosofisk over, hvad »litterær kvalitet« er, bliver man – i alt fald jeg – svimmel.

Ud fra et filosofisk perspektiv er der mindst tre forskellige måder at se litterær kvalitet på: Som noget i bogen (værdiobjektivismen), som noget i læseren (værdisubjektivismen), og som noget i mødet mellem bogen og læseren (værdirelativismen).

At se »litterær kvalitet« som noget i bogen selv virker på

mange måder indlysende. I dette perspektiv befinder den litterære kvalitet sig eksempelvis i bogens stil, opbygning, persontegning, billedsprog og syntaks. Perspektivet er ikke mindst indlysende – og nødvendigt – for forfatterne. Hvis jeg ikke troede på, at mine sætninger blev *objektivt* bedre, når jeg rettede dem, ville det være svært at bevare arbejdsglæden. Hvis jeg ikke inderligt troede på teksten *i sig selv*, tekstens egenhændige kraft, kunne jeg ikke være forfatter. Alligevel kan jeg som tænkende menneske ikke komme uden om de filosofiske problemer, der ligger i værdiobjektivismen. Alene det, at folk ofte er uenige om en bogs kvaliteter, er et problem for objektivismen, for så må det jo være (nogle af) læserne, den er gal med. Og hvem er så de »rigtige« læsere? Dansklererne? Anmelderne? Forfatterne? Den »almindelige læser«?

Der er med andre ord gode grunde til at mene, at »litterær kvalitet« også har med læseren at gøre. Litteraten Michael Kienecker formulerer det (værdisubjektivistiske) standpunkt sådan: »Alle værdidomme er subjektive i den forstand, at der altid ligger et subjektivt valg eller en subjektiv afgørelse til grund for dem, fordi ingen tvingende kan pålægge mig, hvad jeg skal kalde 'godt'.« Man kan sagtens diskutere en bog og ændre sin opfattelse af den, men selve kvalitetsbegrebet er, siger Kienecker, uvægerligt knyttet til en personlig dom. Man kan indvende, at det at kunne lide en bog ikke er det samme som, at denne bog besidder »litterær kvalitet«,

ligesom ens smag for skumfiduser eller spaghettiwesterns ikke nødvendigvis betyder, at de er sprængfyldte af kvalitet.

Men det virker omvendt svært at tillægge noget, man SLET ikke kan lide, kvalitet. Det synes med andre ord nærliggende at kæde »litterær kvalitet« delvis sammen med læserens personlige dom. Men der kan naturligvis være grader af subjektivitet. For eksempel kan man godt forestille sig, at læserens vurdering af forfatterens psykologiske indsigt er kraftigt farvet af læserens psyke, mens læserens vurdering af eksempelvis et plot eller et rimskema i højere grad er »objektiv« eller almen.

Denne position, forestillingen om at litterær kvalitet BÅDE har med bogen og læseren at gøre, er den værdirelativistiske. Ifølge denne forestilling er kvalitet hverken noget rent objektivt eller rent subjektivt. Man kan ikke hævde hvad som helst om en bog, men man kan heller ikke udelukke, at ens egne præferencer, skjulte eller åbenlyse, spiller ind på vurderingen. Den position forekommer mig den klogeste og i alt fald den, som landets litteraturprofessionelle burde tage. En anmelder eller en prisuddeler skal, synes jeg, forsøge at vurdere værket så »objektivt« som muligt, men en anmelder er også forpligtet på i det mindste ikke at udelukke,

at vedkommendes dom kan være subjektivt farvet. Derfor synes jeg, at magtkritik som Mikkel Krause Frantzens er værd at lytte til, fordi den KAN være berettiget. Ikke at den ALTID er det, men den KAN være det. Hvis der eksempelvis kun er nomineret mænd til en stor litteraturpris, eller hvis der kun er nomineret forfattere fra landets største og mest pengestærke forlag, virker det nærliggende i det mindste at stille spørgsmålet. I de tilfælde trænger forestillingen om den »rene«, litterære kvalitet gevaldigt til et kritisk eftersyn.

Litterær kvalitet 2

Anna Arendse Thorsen
forfatter og stud.scient.bibl.
Lombardigade 24, 1.th.
2300 København S

Når der skal diskuteres litteratur, bliver forfattere, boganmeldere og litterater inviteret ind i Wegnerstolene for at drøfte kulturel nytteværdi, litterært hierarki, nye strømme og gamle klassikere. Ja, selv når det gælder bibliotekshusenes egen fremtid, har vi eksperter, redaktører og litterære vismænd arrangeret rundt om samtalebordet. Vi glemmer bare at invitere én afgørende faggruppe, nemlig bibliotekarernes selv.

Men vi bør i langt højere grad tage bibliotekarernes alvorligt i den litterære debat. For de bærer rundt på en faglighed og et kendskab til danskernes læsevaner, der ikke bør underkendes.

Dem, der tror, at

bibliotekarerne kun orienterer sig omkring høje lånerantal, tager fejl. Bibliotekssektoren bygger på en lang tradition for at facilitere vidensdeling og formidle den øjenåbnende og uddannende litteratur. Og forskningen viser, at netop det litterære dannelsesargument stadig er i høj kurs i de biblioteksansattes professionsidentitet. Faktisk mener langt de fleste, at bibliotekarernes fortsat har et ansvar for at udfordre brugerne i deres litterære smag og præferencer.

Bibliotekarernes ved, hvordan man matcher den rigtige læser med den rigtige bog. De går til et værk på læserens præmisser frem for litteraturens. De ved, at den forkerte bog på det forkerte tidspunkt er ligesom et par for små sko – et værk kan være nok så smukt, interessant og givende, men når det læseren i den forkerte livsfase, kan det være fatalt for oplevelsen.

Lav en rundspørge. Spørg litteraturentusiasterne, forfatterne, litteraturforskerne og boganmelderne, hvor de fandt deres første læselyst, skrivekløe, skabertrang. På biblioteket.

Det er bibliotekarernes, der varetager den daglige litteratursamtale – derfor skal de også repræsenteres i den finkulturelle litterære debat.

Ændringen kræver ikke blot en ekstra stol ved samtalebordet, men også at bibliotekarernes i højere grad tør gøre opmærksom på deres litterære faglighed og tager plads. En sådan deltagelse vil kunne nuancere den finlitterære debatkultur, og i sidste ende højne den til fordel for litteraturens allervigtigste: Nemlig læserne.